

Kom ned med faldskærm i Thy i dag for 70 år siden

FJENDER BLEV VENNER: TV/Midt-Vest førte fysisk amerikansk bombeskytte og tysk jagerpilot sammen, efter at dansk fritidshistoriker gennem flere års indsats havde skabt forbindelse mellem de to fjender fra Anden Verdenskrig

Af Villy Dall
villy.dall@nordjyske.dk

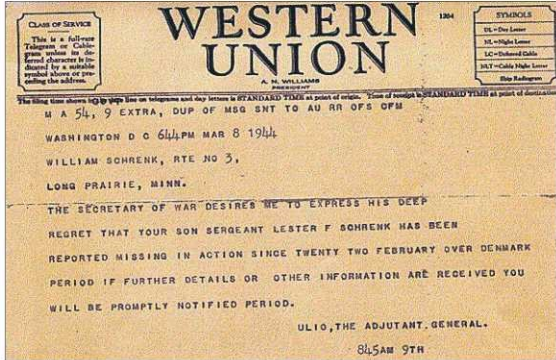
SØNDERHÅ: I dag, lørdag, er der gået 70 år, siden et amerikansk B17-bombefly styrtede ned på marken på Koustrup Møllegård ved Sønderhå, efter at de 10 besætningsmedlemmer var hoppet ud med faldskærm.

Flyet var sammen med andre bombefly på vej mod basen i England, efter at formationen havde undladt at bombe Aalborg Flyveplads ned gennem skydækket. For et vigtigt formål med flyvningen var nemlig at trække tyskernes opmærksomhed væk fra mål i Tyskland, som blev bombet under samme operation.

Bombeflyene var ude over Vesterhavet, forfulgt af en tysk JU88-jager fra Karup. Piloten skød et bombebly ned og ramte også det andet, som derfor søgte flyet mod land - Thy-kysten var 20 minutters flyvning østpå.

Til mødet i Heidelberg i april 2012 var der lavet en særlig kage med de to flyveres navne plus et fly, og her besejlede de så venskabet ved samme at skære for. Foto: Nikolaj Bojer

Telegrammet til Lester Schrenks forældre, hvori det amerikanske forsvarsministerium oplyste dem om, at deres søn var savnet efter et bombetogt over Danmark.

Spørgsmålet fra piloten til navigatoren om afstanden var det første, den unge bugskytte Lester Schrenk, der var vokset op på en farm i Minnesota, hørte til, at hans fly var ramt af tyskerne. Fjenden var nemlig kommet ovenfra.

Den nu 90-årige Lester Schrenk, der bor i Bloomington i Minnesota, var på be-

søg i Thy for seks år siden, hvor han bl.a. besøgte Svankjær Efterskole - dengang i 1944 Hvidbjerg Vesten Å Skole, hvortil han og otte kammerater ud af en besætning på 10 blev bragt, for dér havde tyskerne deres lokale hovedkvarter.

Den sidste kammerat var andenpiloten, William R. Lavies, som var uheldig i stedet for på marken at lande på Ove Sø, der godt nok var isdækket, men kun tyndt ved udløbet mod Roddenbjerg Sø. Så han gik igennem og frøs ihjel i det kolde vand. Måske kunne han have været reddet, hvis tyskerne havde ladet naboerne bjærge ham tidligere, mente øjenvidner dengang. Da Le-

Lester Schrenk som amerikansk flyver 1942.

ster Schrenk besøgte Svankjær i 2008, lagde han på Ove Sø en krans ud til minde om William R. Lavies, der dengang i 1944 havde været hans allerbedste ven. Det var derfor også Schrenk, som efterfølgende officielt måtte identificere Lavies' lig.

Fra skolen i Svankjær blev de ni amerikanske soldater transporteret til Tyskland, hvor de først blev forført i lejren Dulag Luft i Oberursel ved Frankfurt am Main og derefter indsat i først krigsfangelejren Stalag Luft VI og senere overført til Stalag Luft IV, begge ved det daværende Heydekrug (i dag byen Silute i Litauen) på grænsen mellem det dengang af Tyskland besatte Litauen og Østprøjsen (i dag den russiske enklave Kaliningrad).

Med fra USA havde Lester Schrenk som gave til Hans Hermann Müller denne opsats med to ørne, han selv har lavet hjemme i sit værksted i Bloomington. Foto: Nikolaj Bojer

I foråret 1945 rykkede den russiske Røde Armé vestpå mod Berlin, og det betød, at fanger fra såvel krigsfangeleire som kz-lejre også begav sig vestpå - på flugt af russerne, for intet værre kunne man forestille sig. Til sidst nåede Lester Schrenk og de øvrige krigsfanger på deres ømme fødder så langt vestpå, at de 3. maj 1945 blev befriet af den britiske Ottende Armé i nærheden af Lübeck.

At Lester Schrenk kom hjem til USA - han rejste med skib fra England og satte foden på amerikansk jord 20. juli 1945 i Norfolk i Virginia - var en glædelig overraskelse for hans familie, som under krigen havde fået en meddelelse om, at han var skudt ned over Danmark, og at man ikke vidste, hvad der var sket med ham.

Mod sin vilje blev han afskediget fra U.S. Air Force 19. oktober 1945 - han fik aldrig den forfremmelse til sergent, han skulle have haft dagen efter sin nedskydning, fordi han på dagen var "adskilt fra sin enhed" - en sandhed, der i høj grad kan diskuteres, eftersom han jo netop var sammen med de otte ud af ni kammerater fra flyet, og den niende var død.

Lester Schrenk vendte ikke tilbage til landbruget, men gik i stedet ind i handelen og var i mange år varehuschef for en meget stor fødevarerekæde, National Foods - et job, hvorfra han gik på pension 1982. Derefter gik han i gang med at lave træarbejder i sit værksted i hjemmets kælder og at sælge disse ved forskellige offentlige sammenkomster. Det gør han stadig, fortæller han pr. e-post fra USA.

Det blev fejret med champagne, da de to gamle fjender for første gang mødtes ansigt til ansigt i Heidelberg i april 2012. Til venstre Lester Schrenk og til højre Hans Hermann Müller. Foto: Nikolaj Bojer

han 1980 blev pensioneret som oberst. På et tidspunkt var han udstationeret hos NATO's SHAPE-kommando i Belgien, så han taler flydende engelsk, og dermed kan de to gamle flyvere tale direkte sammen.

Anders Straarup, Randers, der forsker i allierede flyvere i Danmark under Anden Verdenskrig, har lavet en hjemmeside, hvor man kan finde flere oplysninger om Lester Schrenk og Hans Hermann Müller samt en lang, lang række andre allierede flyvere i Danmark, nedskydninger af fly, herunder i Thy, og meget, meget mere.

Hans Hermann Müller fortsatte efter krigen i det tyske Bundesluftwaffe, indtil

W airmen.dk

I forbindelse med forberedelserne til TV/Midt-Vest's igangværende serie om Karup Flyveplads - dengang Fliegerhorst Grove - blev Lester Schrenk i Heidelberg i Tyskland i april 2012 for første gang fysisk ført sammen med den tyske jagerpilot, der dengang skød hans fly ned - Hans Hermann Müller, der var stationeret i Karup.

De havde dog på det tidspunkt allerede haft kontakt med hinanden i godt og vel et års tid, etableret ved tre et halvt års indsats af den danske fritidshistoriker Nikolaj Bojer, København, der er vokset op i Thy, og som har familieband til Koustrup Møllegård. Under et besøg i Minnesota i USA traf Bojer tilfældigt Lester Schrenk og opdagede, at det var dennes højeste ønske at træffe den tyske pilot, der havde skånet hans og kammeraternes liv.

Nikolaj Bojer stødte flere gange mod en mur, som hed, at der var tale om klassificeret materiale, men til sidst lykkedes det at finde frem til Hans Hermann Müller i Heidelberg, der for et par uger siden fyldte 93 år.

Om episoden over Vesterhavet for 70 år siden, sagde Hans Hermann Müller i april 2012 i en nyhedsudsendelse

Det lille bugtårn, ball turet, hvorfra Lester Schrenk skulle skyde fra B17'eren, kan drejes 360 grader. Foto: Joseph Palmersheim/Sun Current

Lester Schrenk er her fotograferet ved et flystævne 14-14. juli 2013 ved det ene af de to eneste B17-bombefly i verden, som stadig kan flyve. Som veteran fik han og andre passagerer en halv times tur over Eden Prairie og Lake Minnesota, og det var Schrenks første tur i en B17, siden han 22. februar 1944 med sin faldskærm landede på marken i Sønderhå. Den tur bragte mange minder frem, fortalte han den lokale journalist fra mediehuset Sun Current. Foto: Joseph Palmersheim/Sun Current

For 70 år siden sprang amerikansk flyver ned med faldskærm over Thy

Side 6-7